

Угода – катастрофа

У дуелі з фон дер Ляйен Трамп здобув беззаперечну перемогу: Європа втратила свої козири в торговельному протистоянні

Можна засуджувати Віктора Орбана, друга президента США Дональда Трампа і президента Росії Володимира Путіна, за багато що. Але прем'єр-міністр Угорщини не помилився, коли зауважив, що на наших очах Трамп щойно «з'їв на сніданок [голову Єврокомісії] Урсулу фон дер Ляйен». Узгоджений проєкт торговельної угоди між Євросоюзом і США встановлює мито 15 відсотків на більшість європейських товарів, що експортуються до США, і нульове мито на американський експорт до Європи. Очевидно, що матч виграв Трамп – з рахунком 15:0.

Така різюча асиметрія вкрай далека від того, що вимагала Європа, а саме: майже нульові мита з обох сторін. Ситуація ускладнюється тим, що угода передбачає примусові закупівлі американських енергоносіїв на суму \$750 млрд, європейські інвестиції в США на суму \$600 млрд і додаткові замовлення військової техніки американського виробництва.

Так, Євросоюз може заперечити, що мито 15 відсотків набагато менше, ніж мито 30 відсотків, яке спочатку хотів ввести Трамп. Крім того, енергетичні та інвестиційні зобов'язання є лише туманними обіцянками, оскільки ні Єврокомісія, ні країни ЄС не можуть вказувати європейським компаніям, що купувати і куди інвестувати. Європейці можуть також трохи втішитися тим фактом, що мова йде про проєкт угоди, яка ще не підписана. Багато деталей ще належить обговорити, і вони будуть малоцікаві Трампу.

*ЄС міг діяти інакше,
адже він не є
економічним або
політичним карликом*

Однак, на його погляд, він отримав неймовірний результат. Європа просто ніяк не може стверджувати, що вона «виграла». У кращому випадку їй вдалося обмежити збитки. Фон дер Ляйен приїхала до Шотландії слабкою і нервовою, а поїхала ще більше ослабленою, хоча й з деяким

полегшенням.

ЄС міг діяти інакше, адже він не є економічним або політичним карликом. Це одна з провідних торговельних держав у світі, а також головний торговельний партнер і провідний постачальник Америки. Близько 20 відсотків американського імпорту надходить з Європи, що приблизно дорівнює частці імпорту з Китаю. Крім того, ці торговельні потоки зачіпають усі сфери економічної діяльності в США. Всупереч зневажливо-глузливому ставленню прихильників Трампа імпорту з Європи не обмежується лише предметами розкоші та вином. Наприклад, промисловість США вкрай залежна від промисловості Європи, а не навпаки.

Європа мала багато карт у цій грі і могла навіть посилити свою позицію, скоординувавши дії з двома іншими країнами «Великої сімки», які зазнали погроз з боку США: Японією та Канадою. Можливості ЄС на цьому не закінчувалися. Ще одна грізна карта – «Інструмент боротьби з примусом» (АСІ), призначений для ситуацій, коли «третя країна намагається чинити тиск на Євросоюз або на одну з країн ЄС, щоб ті вжили конкретних заходів, що впливають на торгівлю та інвестиції». А саме це і сталося.

Проте з самого початку фон дер Ляйен вирішила проігнорувати поради експертів Комісії і відмовилася використовувати АСІ навіть як засіб стримування. Якби вона ним скористалася, США не поставилися б до цієї загрози легковажно, оскільки вони вже втягнуті в витратну торговельну війну з Китаєм. На відміну від Європи, Китай відповідає на кожну ескалацію з боку США відповідною ескалацією, що створило ситуацію, яку навіть міністр фінансів в кабінеті Трампа називає «нестійкою». Під тиском ринків Трамп вже відступив від колишніх позицій, і фон дер Ляйен про це прекрасно знає.

*Продовження
трансатлантичного
співробітництва в будь-
яких формах, якими б
принизливими вони не
були, виявляється
кращим, ніж сумнівна
незалежність*

Європа навіть не спробувала домогтися балансу сил у відносинах з Трампом. Якби вона продемонструвала готовність ризикнути подальшою ескалацією, коли те саме робив Китай, Трамп опинився б у набагато слабшому становищі. Але Європа вирішила поводитися не як Китай, а як Японія, ще один великий торговельний партнер, чия безпека залежить від Америки.

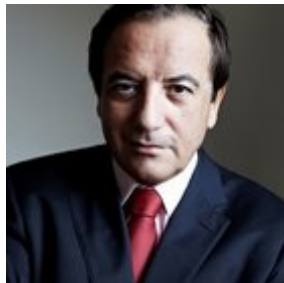
Підсумкова угода – це катастрофа. Вона підтверджує, що ЄС, по суті, керується страхом втратити захист США в нинішніх небезпечних

геополітичних умовах. Продовження трансатлантичного співробітництва в будь-яких формах, якими б принизливими вони не були, виявляється кращим, ніж сумнівна незалежність.

З цієї точки зору було б вкрай несправедливо пояснювати підсумковий результат рішеннями фон дер Ляйен. Її саму обмежують дві «червоні риси»: захищати інтереси Німеччини за будь-яку ціну і уникати розриву з США. Але як тільки ви готові домагатися чогось «будь-якою ціною», з'ясовується, що немає такого ступеня приниження, з яким ви не погодитеся.

Більшість інших європейських лідерів, схоже, перевантажені поточною ситуацією. Складнощі сучасного світу здаються їм надмірними, і тому вони підкоряються всьому, що від них вимагають. Вони забули застереження Бенджаміна Франкліна, що «народ, який готовий трохи пожертвувати свободою, щоб трохи зміцнити безпеку, не заслуговує ні того, ні іншого, а в підсумку втратить і те, і інше».

(c) Project Syndicate 2025

Закі Лаїді

Закі Лаїді (Zaki Laïdi) – професор міжнародних відносин та європейської політики в Інституті політичних досліджень (Sciences Po).

